

Tímár Éva

színművész (Siklós, 1940. október 12.)

Gyerekkorom óta színésznő szerettem volna lenni. Hamar sikerült. Tizenhat évesen felvettek a Színművészeti Főiskolára, húszévesen diplomáztam. Azóta játszom. Nagyszerű tanároktól, csodálatos pályatársaktól tanulhattam, azal foglalkozom, amit szeretek. Életem nagyrészt Shakespeare, Molière, Csehov, Brecht és még sok zseniális művész társaságában töltöttem. Nemcsak csodás szerepeket köszönhetek nekik, de segítettek átélni a huszadik század második felének sokszor nem könnyű éveit.

És a család. Lányom, unokám és testvéreim, az ő gyerekeik, unokáik, akik körülöttem vannak; szeretetet, biztonságot és sok-sok örömet adnak.

Szóval köszönöm, jól vagyok így hetven felé. Szeretnék még játszani, unokát dajkálni, és még kíváncsi vagyok erre a huszonegyedik századra is!

Boldog születésnapot kívánok a többi hetvenesnek!

Anton Pavlovics Csehov: Cseresznyés kert
Blaskó Péterrel (Miskolc)

Tímár Éva

Kulcsár Győző

vívó, edző (Budapest, 1940. október 18.)

Egész életemben a munkában hittem, a tisztességesen elvégzett munkában. Ez a sportban nem törvényszerűen hozza meg az eredményeket, mellékkörülmények is gyakran szerepet játszanak, a pillanatnyi kondíció, a szerencse például. Mégis hosszú távú siker a konok és következetes munka nélkül – elképzelhetetlen. És ez így van az élet egyéb területein is. Erre törekedtem mindig.

Optimista alkat vagyok. Nem rágódom a kudarcokon – melyek elkerülhetetlenek, sorra csak győzni nem lehet. Előretekintek, célt követek: mindig valamilyen cél az, amelynek elérése éltet, jóllehet tudom, hogy részsikertelenségek is előfordulhatnak közben.

A sport hatalmas adomány. Közhelyként hangozhat, de így van: az életre nevel, mindennap. A fiatalokkal foglalkozva is ezt szeretném beleplántálni minden tanítványomba: becsüljék a munkát, a tisztességgel elvégzett munkát. Látni fogják az eredményt, és ez örömmel tölt el mindenkit.

Csete Ildikó

textilművész (Sátoraljaújhely, 1940. október 19.)

Köszönöm a lehetőséget, hogy elmondhatom, milyen érzés hetvenkedni.

Volt is néhány tervem, hogy mit szeretnék leírni, olyat, ami csak velem történt meg, s amit fontosnak tartok, hogy leírjam, megmaradjon. De most képtelen vagyok rá. A jelenlegi magán- és közállapotok olyan mértékben igénybe vesznek, hogy nem tudok ebből a lelkiállapotból kiszakadni. – Az egyre sötétedő világban, „rosszkedvünk telén”,

pislákol ugyan egy kicsi világosság, hiszen már hatvankilencszer átéltem a csodát: a tőlünk távolodó FÉNY egyszerre csak megáll egy pillanatnak tűnő időre, és elindul újra vissza. Felénk. A kinti világ és lelkünk mélypontján – megszületik a Fény, és a Remény.

Ebben az évben egész nyáron egy kiállításra dolgoztam. A megadott téma az apokalipszis, János apostol Mennyei jelenései című könyve volt. Négy hónapon át küzdöttem vele. A jó világ és a szörnyű vég látomásából az új világ eljöveteletét festettem meg.

A címe is az: Új ég és új föld (Jel. 21,10–23.)

Munkám „erkölcsi díjat” kapott.

Ez erőt ad. Úgy érzem, talán van remény. Egyénileg a munkámban s mindannyiunk számára a közeledő, újjászülető Fényben, mely reményt és erőt ad az egész élő, örökké változó, gyönyörű szép teremtett világban.

Cseke István

Berkovits György

író (Orosháza, 1940. október 21.)

Mikor megkérdezte tőlem egy irodalomtörténész: Kleist öngyilkos lett, maga nem lesz öngyilkos? – azt válaszoltam, rendkívül nehéz kérdés. Egy kritikus faggatására – nem érzel hasonlókat, mint a figuráid? – azt feleltem, ha esetleg arra célzol, hogy ironikusan látok, akkor talált.

Az ironia az a tükör, amelyben tükröződöm, ezt nem én találtam ki.

Eme kérdéseket, mint gondolom, nyilván könyveim váltották ki – a négy regény, a három szociográfia-, a két esszé-, egy novellás- és egy drámakötet, és az a regény is majd kiváltja, merem remélni, amelyet most írok –, bár öngyilkos szereplő egyikben sincs.

Az újságírást annak idején a vele járó kötetlenség miatt választottam, könnyed és bohém foglaltságnak, eléggé el nem ítéhető módon. Elsősorban riportokat írtam. Még névjegyet is nyomtattam, jó *polgári* szokás szerint, rajta, hogy én újságíró vagyok.

Nem tudom, szégyelljem-e.

Ám hogy világosabban lássak, egyáltalán, hogy lássak, a kutatást választottam, a kiábrándulás után, később, de mivel képtelen vagyok betagozódni, inkább egy magányos munkára, a szociografizálásra szavaztam. A szociográfiai partizán műfajnak gondoltam, és ebben otthon éreztem magamat. Egy botrányos világot tapasztaltam meg, a viszonyok meghökkentettek.

Eszemben sem volt politizálni, sem pró, sem kontra, hacsak az nem számít politizálásnak, hogy később aláírtam minden rendszerellenes petíciót.

Nagy szavak, ejnye, ámde az ilyen szavak jellemzőek valamifajta *értelmiségire*.

Akkor már novellákat és regényeket írtam, megismerve, mint kezdtem volt hinni, a külvilág révén magamat. Regényeim némely olvasóm szerint nyugtalanítóak, nincs bennük semmi végső érvényesség. Ez a jellemzés megtetszett.

Bennem sincs semmi végső érvényesség.

Úgy viselkedem, mint regényeimnek hősei, kívülállóként; ezt sem én mondom, még a változások forrataga sem bírt rá, hogy hajlandó legyek a politikai sodrásban elmerülni. Megkérdezték ismerőseim: mi az, illegalitásba vonultál, éppen most, mikor a legalitásban volna a helyed? Vonogattam a vállamat.

Inkább csak írtam, figyelemmel kísérve a múlt kataklizmáit, a jelen hamisságait, torzításait, szándékozva megtalálni mindebben az egyén szerepét, sajátos és különös tapasztalataival.

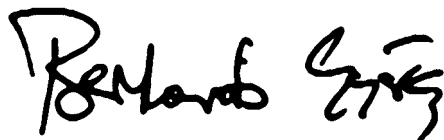
Örök civil is maradtam.

Ma nem úgy létezünk, nem úgy élünk, nem úgy haladunk a halálig, mint eddig, új játékokat játszunk, ahogyan például a színdarabjaimból és esszéimből is, merem remélni, kitűnik. A tét más, mint a régi játékainké. És már nem a halál, hanem az élet a legfőbb botrány. Azonban a legfőbb botrányt jókedvűnek, derűsnek és nagyvonalúnak, sőt felszabadultnak élem meg.

A végső kérdésekkel szeretek foglalkozni, csak sokszor nem tudom, mik azok.

Azt tartják rólam, hogy mint író, olyan *művész* vagyok, művész, hajjaj, speciálisan jómagam, akinek az arcán szemüveg, a szívében meg ősz van. Mire csak annyit mondhatok, hogy a szemüveg oké, viszont az én szívemben tavasz, nyár és tél is van.

A tét: értjük-e magunkat még.

Cyránski Mária

szobrászművész (Budapest, 1940. október 21.)

A világháború utáni Kruspér utcában, házunk emeletén, könyvrestaurátor dolgozott egy csodálatos, nagyméretű Michelangelo-albumon. Szüleim felvittek hozzá, hogy megnézhessem. Olyat azóta sem láttam, a Gellért-hegyi sziklakápolna pálos szerzeteseinek könyvtárába tartozott. Anyyira megfogott, hogy végleg döntöttem: szobrász akarok lenni.

Az iskolában már jobban rajzoltam, mint osztálytársaim. Addig-addig, hogy nyolcadik általánosban egy korosztályos pályázaton festményemmel, a Múcsarnokban rendezett kiállítás keretében, országos második helyezést értem el.

A díj egy nyári, tóalmási művésztaborzásból és a Török Pál utcai Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba való

felvételtől állt. Szüleim már elkéstek aggodalmukkal, hogy ugyan miféle sorsot vállalok magamra, mert én mindenképp éltem elnyert felvételi jogommal.

Nagyon vékonyka voltam, kicsi testsúllyal, ám valamit tudhattam, mert nemcsak egy tanár figyelt fel munkámra: először a díszítőszobrász szakra kerültem, és szinte megbántottam tanáromat, amikor átkértem magamat a szobrász szakra. Itt Somogyi József tanított, és a gimnázium fennállásának 180 éves jubileumi kiállításán, a Nemzeti Szalonban, az énáltalam készített figura is szerepelt a gimnázium e műfajbeli eredményei között.

Számomra az emberi figura nem egyszerűen tanulmányi feladat volt. Éreztem, hogy a képzőművészet az idők során azáltal szerzett rangot – valamikor egyszerű mesterség volt a sok közül –, hogy egyesek olyan fokon tudták művelni, hogy már szellemi hatóerővel bírt, a lélek tájait járta. Éppen ezért semmi köze a díszítményhez, a külsőségekhez.

Michelangelo az *Utolsó ítélet*ében, hatalmas léptékben, az emberi élet drámáját, tragikumát festette meg. Rembrandt mindezt egyetlen alakban, önarcképein, sűrítetten idézte meg. Mindkettő megrendít, és bennük magunkra ismerünk.

Rembrandt öregkori arcképéből a korlátoltság légkörében élő, saját értékét ismerő, érző ember tekint ránk, a mai ember, a mindenkori ember tekintete, mindent tud, mert egyidős velünk. Nem hal meg, kíséri az utána jövőket, bennünket, és akik utánunk jönnek. A remekműnek ez a jellemzője.

Kikből áll a közönség? Akik jelen vannak, akik érdeklődnek, akiket a művek magukkal tudnak ragadni. Nem

minden ember része a közönségnek. Az ideológusok tévedése, hogy megpróbálták a szobrászt, a festőt felhasználni eszméik bizonyítására. Igazi tévedés volt előre kitervelt szándékot erőltetni a művészetre, mint pl. tették a „szocreál”-lal! Utólag most mindent összemossnak, és egyszerűen a figuratívot sorolják a szocreál körébe. Minden azon múlik, hogyan, milyen szándékból születik a mű. Nem véletlen, hogy a „megbízások”, a „feladatok” eredményeztek meggyőződéssel nélküli, kényszeredett, kilúgozott műveket. Csak hálát adhatok a sorsnak, hogy munkáim döntő hányada nem megbízás, ezért viselheti magán a magam iránt támasztott igényt, a belső indíték őszinteségét. Mégpedig úgy, hogy a köztérre szánt munkáim döntő többségben megnyerték maguknak a mecénatúra vaskalaposait is. Így kerülhetett elhelyezésre Dunaújvárosban egykori diplomamunkám, a *Hajnal*. A város, ahol addig minden a központi akaratból létrehozandó „vas és acél városa” eszmét szolgálta, a benne lakó emberre gondoló, mégpedig jelmez nélküli, általánosított alakkal gazdagodhatott. A város első köztéri aktszobra volt. Evvel annyira egyedülállót tettem, hogy a sok évvel későbbi, *Lighea* című szobrom a Fabó Éva uszoda előtt, Dunaújváros második köztéri aktábrázolása lett. Más elhatározásomból korábban megkezdett munkámat a férjemmel közös műtermemben látták meg az uszoda tervezői.

A férfi szobrászok többnyire az „elejtendő vadat” látják a nőben. Kevés olyan mű született tőlük, mint a festő Rembrandt *Vízbe lépő fürdőző nő* – felesége – képe, amelyben valami más is megjelenik. Ha én is inkább efelé hajlok, az nem véletlen. Az előítélet, amely többek közt a

„szobrásznő” és a „feminizmus” közé egyenlőséget tenne, távol áll tőlem. Az én nőalakjaim nem férfitagadók azáltal, hogy munkásságom középontjának tekintem őket. A terhesség, az anyaság vagy egyszerűen az öntudatra ébredés – mint amit tulajdonképpen a *Hajnal* is ábrázol – nem az amazon férfitagadása. Hiszem, hogy amit teszek, rendkívül fontos. Éppen evvel mérem magamat, munkám minőségét.

Férjemmel, ifj. Koffán Károllyal, 1965-ben kerültünk Dunaújvárosba. Tetszett a kihívás: szinte a semmiből valamit teremteni. Ám első munkám mindjárt az akkor elhunyt Weiner Tibornak, a város főépítészének emléktáblája lett, akivel személyesen már nem is találkoztunk. A vele való szakmai együttműködés lehetőségének elvesztése kiszolgáltatottá tett az elképzelés nélkül maradt, politikaivá silányult folytatásnak. Amellett, hogy éhezünk, mégis szakmai választ adtunk a helyzetre: Dunaújváros köztereinek díszítésére dolgoztunk ki programot hat akkor itt élő képzőművész és hat építész összefogásával, a „kétkezrelékes törvény” alapján, központi költségvetésből. Ennek keretében került elhelyezésre a már említett diplomamunkám is. A város az üzemekre hagyta foglalkoztatásunkat. Kidolgoztuk a velük kötendő szerződésformát, és bár minimális jövedelmet jelentett,

állandó bizonytalanság mellett, a szakszervezeten keresztül, mégis ez lett a mintaképe az országban másutt létrejövő támogatói, alkalmazói szerződéseknél. A bizonytalanságot az értékmegállapítás hiánya okozta. Teljes munkaerőnkre számítottak, és azt nem a szakma elfogadott értékein minősítették. Több mint egy évtizedet kellett várni, amíg egységes fizetéseinket átadott munkáinkkal valamilyen értékmegállapító zsűri vetette egybe. Ma már ez sincs, de helyette máig nincs még „civil” megoldás, műkereskedelem. Ezt korán felismerve másutt is kerestük a megoldást. 1975-ben sikerrel pályáztam meg a Derkovits-ösztöndíjat, amire nagy szükségem volt: második gyermekem, fiam született, és abban az időben még nem volt gyes. (Művészek számára később sem.)

Mára mintegy 28 egyéni kiállításom volt, 22 köztéri szobrom, reliefem áll, számos alkalmi érmet készítettem. Munkáim megtalálhatók magánlakásokban és közgyűjteményekben egyaránt. Munkásságomért elnyertem Dunaújváros legrangosabb elismerését, a Pro Cultura Intercisae díjat (2008).

Két gyermekemtől, Esztertől és Balázstól két-két unokám van.

Cyranósi Mária

Sárközy Tamás

jogász (Budapest, 1940. október 26.)

1963-ban lettem jogi doktor az ELTE jogi karán, ügyvédi szakvizsgát 1966-ban tettem. Szakmai pályafutásom több szálon futott.

Mindenekelőtt jogtudományi kutató vagyok, 1972-ben lettem kandidátus, 1978-ban a tudományok doktora. 1969-től a mai napig a Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének civil jogi részlegén dolgozom. Az MTA Vagyonkezelő Testületének elnöke vagyok. 1985-ben tudományos munkámért Állami Díjat kaptam. A gazdasági jog területéről több mint húsz monográfiát írtam, többet idegen nyelven is kiadtak. Amit a magam részéről jelentősebbnek tartok közülük: *Indirekt gazdaságirányítás, vállalati árutermelés és a tulajdonjog* (1972), *A vállalatelmélet jogtudományi alapjaihoz* (1981), *A jogi személyiség átalakulása* (1985), *Rendszerváltozás és a privatizáció joga* (1997), *Magyar társasági jog Európában* (2001), *Államszervezetünk potenciazavarai* (2005), *A szocializmus, a rendszerváltozás és az újkapitalizmus gazdasági joga Magyarországon* (2007).

Emellett egyetemi oktatóként is tevékenykedem. 1979-ben lettem professor. Jelenleg a budapesti Corvinus Egyetemen, illetve a budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen vagyok egyetemi tanár, emellett egy éve az Általános Vállalkozási Főiskola rektori teendőit is ellátom. Számos tankönyvet, jegyzetet, ismeretterjesztő kiadványt írtam. A Gazdaság és Jog című szakmai folyóirat főszerkesztője vagyok 1993 óta.

A jogi gyakorlati szakmában elsősorban kodifikátorként vettem részt. Legjelentősebb munkám e körben az 1988-as társasági törvény volt. Több alkalommal végeztem kormányzati munkát is. Voltam igazságügyminiszter-helyettes, deregulációs kormánybiztos, foglalkoztam kormánybiztosként a kormányzati szervezet átalakításával, legutóbb 2004–2005-ben.

Igyekeztem részt venni a közéletben is. Nyolc évig voltam a Magyar Jogász Egylet elnöke. De nemcsak joggal foglalkozom, írok más típusú társadalomtudományi munkákat is, általában ifj. Korsós Antal néven. Részt vettem a nyolcvanas években a „nagy” Valóság szerkesztőbizottságában, a kilencvenes években pedig a *Mozgó Világban*. Hobbim a sport, tíz évig voltam a Magyar Jégkorongszövetség elnöke. Sportjogi könyveket is írtam, szervezem a sportmenedzser mesterképzést, amely 2008-ban elsőként indult a Semmelweis Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Karán. A magyar sport modernizálásán általános jelleggel is dolgozom mint a Nemzeti Sporttanács elnöke.

Kertész Sándor

festőművész (Kaposvár, 1940. október 29.)

Születésem dátuma bizony igaz, de Kaposvár csak annyiban, hogy a kórházból szüleim rögvest falusi lakásunkba vittek. Ettől kezdve negyvenéves koromig (a főiskolás éveket leszámítva) vidéken éltem.

Felhőtlen gyermekkorról nem tudok beszámolni, mert az akkori zavaros éveket tetézte szüleim ugyancsak zaklattott élete.

Pedagógus apám ritkán töltött két-három

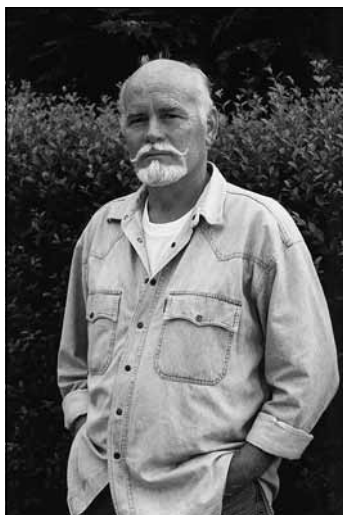
évnél többet egy-egy faluban, és ez a tény bizonyára hatással volt későbbi életemre is.

A falusi emberek a mai napig nehezen fogadják be az idegeneket, gyermekeik szintűgy. Társaim részéről gyakran voltam kitéve kisebb-nagyobb inzultusoknak, csipkelődéseknek. Mondanom sem kell, hogy különben is visszahúzódó természetem mellett milyen hatással voltak rám diáktársaim efféle megnyilatkozásai. Védekezésem makacs ellenállást váltott ki, és ez is hozzájárult ahhoz, hogy mind a mai napig kritikus szemmel viseltessem embertársaim és megnyilvánulásaik iránt.

Az ironia végigkísért egész életemben, de sohasem olyan módon, hogy az cinizmusba csapjon át.

A szegedi Pedagógiai Főiskola, az ott töltött évek üdítő változásokat hoztak mindennapjaimba.

A hatvanas évek elején Winkler László és Fischer Ernő mestereim jóváltából az impresszionizmussal és a

különböző modern irányzatokkal ismerkedtem, akkor, amikor a Képzőművészeti Főiskolán is csak óvatosan beszélt ezekről néhány oktató.

Falura kerültem tanítani, és ismét belecsoptentem a vidéki élet minden ellentmondásosságába.

A hatvanas-hetvenes évek – gyakran sivár, kilátástalan – világa, a falusi „apparatszikok” nyomasztó ténykedése, a „ne menjünk messzire, itt van

Tajvan”-féle megnyilvánulásaik ismét kihozták belőlem a makacs ellenállást.

Részben ezért is fordultam az akkor még elutasított európai iskola és a szentendrei művészek felé. Első kiállításom képei Bálint Endre, Martyn Ferenc hatását mutatták. Tőlük elég nehéz volt elszakadnom, de a korszerű látásmódot, a dekoratív szemléletet az ő hatásukra vittem tovább későbbi munkáimba.

Hét-nyolc év útkeresése, kínlódása után végül is a falu világa felé fordultam – segítségül véve ironiámat. A nyolcvanas évek elejére kialakult a rám ma is jellemző, a környezetem motívumait felhasználó, azokat képeimbe beépítő előadásmód, stílus.

Természetesen nem az idilli, pántlikás népi realizmust, hanem a való világot ábrázoló, keményen „odamondogató”, ugyanakkor a pusztuló vidékért aggódó gondolatokat fogalmaztam meg, tűztem ecsetem hegyére.

Álmomban sem gondoltam azonban, hogy most, a második évezred

elején ismét aktuálisak lesznek ezek a gondolatok, élethelyzetek.

Pedig a rendszerváltáskor én is bizakodtam. Még a „nagypolitikát” is gyakoroltam oly módon, hogy a megyei hetilapban egy éven át cikket írtam ostromozva a régit, reménykedve a jövőben. Elég hamar rájöttem, hogy a múlt szellemiségének jelentős hányadát és embereinek egy jó részét úgyesen átmentették az újba, elhúzva a mézesmadzagot sok oktalán reménykedő orra előtt. (A madzag mint szimbólum most is gyakran szerepel képeimen.)

Kiállításaim száma éveimmel együtt szaporodott, és meglepődve tapasztaltam, hogy külföldön sokszor nagyobb sikereim voltak, mint idehaza.

Előbb volt Bécsben kiállításom, mint Budapesten, bár írásom meg-

jelenése idején már egy fővárosi önálló tárlaton vagyok túl.

Régi, de ismét aktuális témáim mellett a ceruzarajzolásnak mint ősi technikának szeretnék ismét létjogosultságot szerezni.

Olaszországban ez már sikerült. Pisában több nemzetközi grafikai tárlaton sikeresen szerepeltem ezzel az egyszerű grafikai eszközzel.

Rajzpedagógiai és képzőművészeti munkásságomért Székely Bertalan-díjat kaptam, szűkebb hazám, Somogy művészeti díjjal ismert el.

Életem utolsó szakaszában kaposvári lakos lettem, és szerencsésnek mondhatom magam, hogy legjobb gimnáziumában, a Táncsics Mihály Gimnáziumban tizenhat évig taníthattam.